

hos Husmændene, og derfor maa vi, naar der fremlægges et Forslag, som forlanger saa store Midler af Staten til at fremhjælpe Landbruget, ikke glemme de 150,000 Husmænd, som staa paa deres lille Jordlod. Vi skulle ind paa dette Forslag have en Bevilling til Husmandsskoler. De Herrer ville maaste sige, at disse Folk kunne tage til Landbrugs-skolerne og lære der, men det lader sig ikke godt gjøre; der er saa megen Forskjel i Dyrkningsmaaden i det større Jordbrug og paa Husmands-lodden, at de ikke kunne stilles sammen. Derfor vil jeg meget anbefale, at der bliver indskudt en Post paa dette Forslag om en rundelig Sum til Husmandsskoler, og Summen skulde være saa rundelig, at nuværende gifte Husmænd kunne faae Gavn af den, idet de gennem den skulde kunne stilles saaledes, at de kunde reise ikke til Landbohøjskolen i Kjøbenhavn og ikke til Landbrugs-skolerne i Provindsjerne, men til Husmandsskoler, hvoraf der skulde være flere mindre Landet over. Forholdet skulde være saaledes, at gifte Husmænd kunde faae saa rigelig Understøttelse, at de kunde have det Gavn, der maa følge ved at besøge disse Skoler. Det er en Sag, der spiller en uhyre stor Rolle for Landet, at vi kunne faae alle disse Husmænd, der have saa megen Jord, at de kunne leve deraf, stillede saaledes paa Huslodden, at de virkelig kunne drive den; saa vilde det komme til at se bedre ud her i Landet. Jeg kan være enig med den ærede foregaaende Taler i, at det ikke vil være heldigt, at Landbohøjskolen gjøres til Universitet. Jeg tror, det var rigtigt, at vi i Sylland eller andre Steder fik oprettet mindre Landbrugs-skoler i Stedet for en eneste stor Landbrugs-skole i Kjøbenhavn. Jeg vil indrømme, det er nødvendigt og vigtigt, at vi faae Lærere til disse Landbrugs-skoler, men dem kunne vi faae uddannet paa anden Maade. Theorien kunde de f. Ex. faae ved en teknisk Skole derved, at der oprettedes Kurser i Fysik, Zoologi, Botanik, Kemi o. s. v. Det er det Praktiske, der skal lægges Vægt paa, og ikke Theorien, og en saadan Uddannelse kan faaes, uden at vi behøve et kostbart og tilbøds noget kunstigt Universitet. Det er særlig de mere Bemidlede, der kunne faae deres Uddannelse ved et saadant, hvormod den mindre bemidlede Del af Bønderstanden og Husmandsstanden er afskaaren fra at besøge det, som Forholdene nu ere. Jeg vil anbefale det Udvalg, som vil blive nedsat om dette Forslag, at tage under Overvejelse, om der ikke kunde blive bevilget et Beløb til Husmandsskoler. Forøvrigt kan jeg henholde mig til, hvad de ærede Medlemmer for Kolbing (Berg) og

Mors (C. Ravn) have udtalt, bl. A. om, at vi ikke uden videre kunde give Ministeriet Hals- og Haandsret over vore Skoler. Jeg behøver ikke at udtale mig videre herom, da jeg kan slutte mig til de Herrer. Det er vigtigt, at der gjøres Noget for Husmandsstanden, og herom vil man let kunne overbevise sig, thi vil man reise omkring i Landet og spørge Husmændene, om de ikke nære Duffer i den nævnte Retning, vil jeg svare for, at de sige Ja. Der er i denne Henseende en stor Trang tilstede, og skulle vi have økonomisk Velvære hos os, er dette en Sag, som jeg meget vil anbefale, og det undrer mig, at den ikke allerede ligger for os i Forslaget.

Lüttichau: Jeg vil tillade mig i Almindelighed at udtale min Glæde over, at dette Forslag, som jo ikke er ukendt her i Thinget, i Dag fra alle Sider, kan man sige, har fundet en ret velvillig Modtagelse. Jeg tror heller ikke, at det er nødvendigt at udhæve, hvor paatrængende det efterhaanden er blevet, at vi komme til at løbge paa dette Omraade, thi det er allerede tidligere fylbig paavist, hvor lidt Plads der er paa Landbohøjskolen, som den nu er konstrueret, og hvormeget denne Mangel paa Plads og Lærerkrefter gaar ud over Undervisningen i dens Helhed. Det har ogsaa været antydnet, at dette er en Trang, der sørges med Mærene, at det er af Vigtighed at holde fast paa de Lærerkrefter, der have sat sig til Maal at søge Uddannelse til Brug ved Landbohøjskolen, og hvorledes Færen er stor for, at disse Krefter gaa tabt, at de vandre til Udlandet, skjøndt vi her kunne have hellig Brug for at beholde dem til vor egen Ungdoms Uddannelse, og endelig ikke mindst, at det er af Vigtighed at komme fremad, bort fra den Stillsand paa dette Lovgivningsomraade af Hensyn til Landbrugs-skolerne rundt omkring i Landet, og ikke mindst af Hensyn til, hvad nu den ærede sidste Taler for Randers Amts 3die Valgkreds (Bjerre) fremførte specielt med Hensyn til Husmandsstanden: Jeg tror dog, at den ærede sidste Taler der har taget noget forkert Sigte paa, hvad der kan gjøres ud af disse Mænd og af Landbrugs-skolerne paa Landet. Jeg tror netop, at man ogsaa gennem dette Lovforslag vil kunne komme Husmandsklassen, Husmandsstanden til Hjælp, idet jeg i fuldeste Maal anerkjender, at her er en Mangel tilstede, og at man her trænger til at sætte Krefter i Bevægelse, som ikke før have været udnyttede og brugte, idet man specielt maa se at gavne denne Stånd ved at søge at hjælpe den til Indsigt i en mere intensiv Benyttelse af Jorden og til en bedre